Francesc Miralles

Wabi-Sabi

Traducere din spaniolă și note de
TUDORA ȘANDRU MEHEDINȚI

HUMANITAS fiction

Mai bine să călătorești plin de speranță
decât să ajungi.

PROVERB JAPONEZ

Preludiu

Venim din neant și spre neant ne îndreptăm. În acest răstimp suntem ceva. Și acestui ceva îi spunem viață.

Acum o vreme m-a preocupat mult să măsor bezna de dinaintea acestei scântei și bezna care-i va urma. Îmi imaginam existența ca un sac mai mult sau mai puțin plin de ore, zile, luni și ani, și mă îngrozea gândul că fiecare minut trăit era un minut în minus la numărătoarea inversă către un loc pe care nu-l cunosc, dar unde nu sunt deloc grăbit să ajung.

Încă nu înțelesesem că niște clipe de fericire intensă lasă în suflet urme mai adânci decât o întreagă viață de așteptare monotonă.

Până la 37 de ani am trăit închis într-o temniță de singurătate pe care o construisem eu însumi, cărămidă cu cărămidă. După ce am închis zidurile de jur împrejurul meu, am îngropat cheia, pentru ca nimeni să nu poată intra.

Însă un pisic vagabond m-a făcut să deschid porțile lumii. De atunci viețuiesc împreună cu el – Mishima pentru prieteni – și cu alți câțiva ciudați tovarăși de drum.

Chiar deasupra apartamentului meu din cartierul barcelonez Gracia stă Titus, un bătrân redactor de cărți inspiraționale, pe care îl ajut când îmi îngăduie orele de la universitate.

Mishima m-a dus până la el, iar el mi-a redat-o pe Gabriela, de care sunt îndrăgostit chiar dacă nu știu nimic despre trecutul ei, și nici despre prezentul ei, când nu e cu mine. Poate de asta nu vrea să locuim împreună, și m-am văzut nevoit să fac pe bărbatul modern: un cuplu, două apartamente.

Un timp mi-am împărțit locuința cu Valdemar, un fizician excentric care explora fața ascunsă a Lunii și care, într-o bună zi, a dispărut, lăsându-și telescopul montat în bucătăria lui Titus. Ne-a rămas un manuscris cu cercetările lui, pe lângă golul ireparabil lăsat de ființele care au însemnat ceva pentru noi.

Când ne încearcă melancolia, pe Titus și pe mine, punem din nou în funcțiune telescopul și-l îndreptăm spre Lună, ca și cum Valdemar ar fi descoperit modul de a ajunge acolo și ne-ar putea trimite semnale dintr-o clipă într-alta.

Într-o bună zi se va întoarce, sau ne vom întoarce noi la el, pentru că toți facem parte din această mare oală cosmică, veșnic pe foc, unde nu se risipește nici un ingredient.

Cu vremea, am înțeles că nu singurătatea, ci ceilalți reprezintă calea cunoașterii de sine. Odată ce ai renunțat la toate, e relativ ușor să urci muntele și să aștepți

pur și simplu să treacă zilele. Cel mai greu, arta supremă, e să întreții relații cu cineva diferit de tine, căci abilitatea noastră în acest domeniu ne dă adevărata măsură ca ființe umane.

Eu sunt pesemne un biet ucenic, fiindcă deciziile celor din jurul meu nu contenesc să mă surprindă. „Din jurul meu“ poate fi o expresie de-a dreptul cuprinzătoare, după cum aveam să constat în prima dimineață de iunie, când am coborât scările casei și mi-am deschis cutia poștală…

MANEKI-NEKO

Pisica de porțelan care salută

Dat fiind că intraserăm în ultima săptămână de cursuri, nu mă așteptam să găsesc în cutia poștală altceva decât niște circulare de la universitate care să mă convoace la consilii – groaznic cuvânt, zău așa –, sau programul seminarelor de vară.

Însă în locul hârțogăriei didactice, în cutia poștală se afla doar o vedere. Am ridicat-o în lumină ca s-o văd mai bine; înfățișa o pisică de porțelan alb cu lăbuța stângă ridicată.

Întorcând vederea, mă așteptam să dau peste adresa vreunui nou bazar chinezesc de prin cartier, genul de locuri unde vezi figurine din astea, dar, curios lucru, vederea purta o ștampilă din Japonia. În afară de adresa mea, scrisă de mână cu o peniță foarte fină, în spațiul rezervat mesajului era doar atât:

WABI-SABI

Perplex, am rămas o clipă încremenit în fața cutiei poștale, privind când poza, când cuvântul acela misterios. Nu înțelegeam cine ar fi putut să-mi trimită o

vedere de pe meleaguri atât de îndepărtate și nici de ce, dar intuiția îmi spunea că pisica aceea nevinovată – dacă era într-adevăr așa – va avea consecințe. Ultima felină care îmi venise la ușă, Mishima, stârnise un uragan de evenimente, așadar se cuvenea să nu tratez povestea asta cu superficialitate.

Pentru moment, pisica de pe vedere îmi schimbase planurile din acea dimineață, fiindcă în loc să ies în stradă, am urcat scările până la mansardă și am sunat la ușa lui Titus.

Aceasta s-a deschis cu un scrâșnet, semn că vecinul meu era ocupat până peste cap cu o carte ce-i fusese comandată. Într-adevăr, îndată ce am împins ușa, am auzit ritmul rapid al tastaturii pe fondul unei muzici de jazz. În aer pluteau șerpi fini de fum, ceea ce confirma faptul că lucra de zor. Titus își aprindea bețișoarele cu tămâie numai când redacta.

Înainte de a ieși de pe culoarul care ducea în livingul-birou, m-am oprit o clipă în fața tabloului *Călător pe Marea Norilor*, o reproducere după Caspar David Friedrich. Deși îl văzusem de zeci de ori, tânărul acela romantic, pe vârful unei stânci în ceață, mă impresiona de fiecare dată.

— Vrei să stai proțăpit acolo? m-a întâmpinat pe neașteptate Titus.

Am intrat în camera unde trona biroul la care acesta se întrerupsese din scris, scrutându-mă plin de curiozitate.

— Văd că lucrezi…

— Așa se pare, nu? a zis ironic. Fix peste patru zile îmi expiră termenul de predare la *Râdeți pentru o centimă* și încă mai am de scris cam un sfert, plus prologul despre terapia prin râs.

— Ce titlu absurd…! Despre ce-i vorba?

— E adaptarea unei cărți americane: o antologie de o mie de bancuri, care se va vinde cu zece euro, adică o centimă pentru fiecare doză de râs.

— Foarte ingenios.

— Nu-i ideea mea. Și nu pot garanta că vor stârni râsul. Bancurile pe care le-am găsit până acum pe mine unul nu m-au amuzat deloc, a spus, arătând spre teancul de cărți pline de post-ituri ce trona pe un colț al biroului.

— Te las atunci să lucrezi.

— Stai puțin. Ce voiai să-mi spui?

După ce am cântărit riscul ca Titus să-mi ceară să-i caut bancuri pentru carte, curiozitatea pe care mi-o trezise vederea a fost mai puternică, așa că am lăsat-o să cadă pe birou. Apoi m-am așezat pe canapea, așteptându-i comentariul.

— Interesant, a spus cu un zâmbet. Cine ți-a trimis-o?

— Nu știu. N-are expeditor. N-a scris decât cuvântul ăsta compus. Știi ce înseamnă?

— *Wabi-Sabi*…

Titus îl rostise de parc-ar fi fost vreo formulă magică. Chiar în momentul acela, un tren în miniatură de pe o măsuță de lângă perete a pornit, intrând și ieșind din tuneluri, cu un fluierat ușor.

— Aproape că m-ai speriat, i-am zis. Câte comutatoare ai aici?

— Doar două: cel de la ușă și cel de la trenuri. Știi că mă ajută să mă concentrez… Însă chiar în clipa asta nu-ți pot da un răspuns, cu toate că termenul nu mi se pare străin. Întreab-o pe Gabriela. Doar a trăit în Japonia, nu?

— E la Paris și se întoarce abia săptămâna viitoare. Poate că între timp pisica de porțelan ne dă vreun indiciu.

Titus și-a trecut degetul peste conturul imaginii și a spus:

— În privința asta nu-i nici un mister: e vorba de *maneki-neko*. În Japonia sunt milioane.

— Ce e *maneki-neko*?

— Uită-te în cea de-a treia carte de pe raftul de colo, mi-a zis, arătându-mi biblioteca din fundul livingului. E ciudat că nu-ți aduci aminte, fiindcă tu însuți ai contribuit la redactare.

— Ultima parte a scris-o Valdemar, ai uitat? i-am răspuns, pe când scoteam un exemplar din *Mic curs de magie cotidiană.*

Într-adevăr, în capitolul „Filozofie felină“ erau câteva paragrafe dedicate acestui personaj:

MANEKI-NEKO: PISICA NOROCULUI

Originea acestei figurine foarte populare în magazinele japoneze trebuie căutată în China, unde în

secolul al IX-lea se credea că, atunci când o pisică se spală pe ureche cu laba, e semn că va veni un musafir. Neliniștea animalului la sosirea unui străin se reflectă în gestul de a se spăla.

Alte surse afirmă că la origine se află o întâmplare reală din perioada Edo (1603–1868). O pisică numită Tama stătea mereu în pragul unui templu din zona de vest a orașului Tōkyō, ridicat în fața unui copac mare. Într-o zi cu ploaie, un cavaler s-a adăpostit sub copac și Tama i-a tot atras atenția, făcându-i semne cu laba. Plin de curiozitate, acesta și-a părăsit adăpostul și s-a apropiat de pisică. Atunci, un fulger a lovit copacul și tot ce era în jur. Mișcat de gestul pisicii, cavalerul a devenit apoi binefăcătorul templului.

Altă poveste vorbește despre o femeie foarte săracă, Imada, care și-a abandonat pisica pentru că nu se mai putea întreține nici pe sine. Atunci animalul i-a apărut în vis, dându-i instrucțiuni cum s-o modeleze în lut și, astfel, să atragă norocul. Femeia a făcut întocmai, și, când a terminat, un trecător a văzut figurina și a ținut morțiș s-o cumpere. Din ziua aceea, Imada a făcut puzderie de figurine și a avut atât de mulți clienți, încât a scăpat de nevoi.

— O pildă în adevăratul sens al cuvântului, am spus cam în derâdere, dar asta nu explică nimic. De ce să-mi trimită cineva o pisică aducătoare de noroc? Nu cunosc pe nimeni în Japonia.

Cuprins

Preludiu 7

MANEKI-NEKO

Pisica de porțelan care salută 13
Animale pe cale de dispariție 19
Vorbiți atlanta? 24
Salută-ți norocul,
și norocul îți va răspunde la salut 28
O muzică luminoasă ce-ți face bine la suflet. 32
Arheologie sentimentală. 35
Motivele îngerului 39
Templul Pavilionului de Aur 42
Umami 44
Universul se mișcă 48
Iubire *Wabi-Sabi* 52
Cum să lupți împotriva singurătății 55
O ofertă neașteptată. 59
Pregătiri de călătorie 63

KYŌTŌ

Moartea lui Yukio Mishima. 69
Ultimul cutremur la Tōkyō 73
Așteptând să se ivească Fujiyama 78
Kyōtō 82
Nu-i spune povestea asta cerului 86

Okamura 90
Există o melancolie universală? 95
Vremuri bune cu câini bătrâni 100
Adresa interzisă 104
Nimic nu există dintotdeauna
și pentru totdeauna 107
Numai Domnul știe răspunsul 110
Ultima fotografie în care zâmbim 115
Vederile care au călătorit 14 trepte 120
Un cerc de cenușă 123

CAFENEAUA CU CÂNTECE TRISTE

Bărbatul singur în Tōkyō 133
A te preface în floare 137
Să nu vezi, să nu asculți, să nu vorbești 141
Încotro se îndreaptă Insula cu anghile? 145
Fericirea băștinașilor *ainu* 149
Namida no Café 153
Revărsarea veseliei 156
Geiko, maiko și *danna* 160
Elogiu umbrelor 164
O ultimă adiere de viață 167
Dansul umbrei 171
Cât timp există acest cer fără nori 174
Templul Dragonului Liniștit 178
Grădina stearpă 182
Șosete găurite 186
Dăruiește-i prostului o noapte de plăcere 190
Fericirea este deasupra norilor (și sub tine) 193

Epilog
Wabi-Sabi 199

Mulțumiri 204